

**KLÍČ KE CVIČENÍ
Z UČEBNICE
DĚJEPIS 6 (66-40)
4. VYDÁNÍ**

Nakladatelství Nová škola – DUHA

Strana 4

2. Písemné prameny jsou historické prameny zachované v písemné podobě. Např. kroniky, listiny, dopisy, knihy, noviny, deníky, úřední dokumenty a nápisy. Hmotné prameny jsou věci a předměty z minulosti, které si můžeme prohlédnout nebo se jich dotknout. Např. mince, nástroje, oblečení, nábytek nebo zbraně.

3. Kroniky obsahují informace o důležitých událostech a lidech v obci či městě. Jsou uloženy v muzeích a archivech.

Strana 5

1. aby mohli určit datum události (den, měsíc, rok)

2. Počet měsíců, boha, kterému je měsíc zasvěcen, znamení zvěrokruhu. Shoduje se počtem měsíců.

3. Syn Boží, Vánoce, Velikonoce

4. Muslimský kalendář začíná odchodem proroka Mohameda z Mekky do Medíny. Židovský kalendář začíná stvořením světa. Budhistický kalendář začíná smrtí Buddhy.

5. Budova postavená v roce MCCCXLVIII (1348). Pražská stavba, jejíž základní kámen byl položen v roce MDCCCLXVIII (1868) a byla dokončena v roce MDCCCLXXXI (1881), je Národní divadlo.

6. Pranostika je krátké lidové rčení, které vyjadřuje zkušenost lidí s počasím a přírodou. Na Hromnice o hodinu více. Medardova kápě, čtyřicet dní kape. Únor bílý, pole sílí.

7. Přesýpací hodiny měří jen omezený časový úsek, musí se otáčet, nejsou příliš přesné.

Strana 8

1. b

2.

Galerie	Knihovna	Archiv	Muzeum
sochy, obrazy, fotografie, šperky	knihy, noviny, časopisy	ručně psané prameny, smlouvy, kroniky,	nástroje, zbraně, šperky, mapy, mince, kosterní pozůstatky

3. a) vládce (náčelník, král,)

b) voják

c) zemědělec

4. a) 509, 517, 521, 1041, 1401, 2010

b) 1690 př. n. l., 1609 př. n. l., 855 př. n. l., 682 př. n. l., 602 př. n. l., 40 př. n. l.

c) 494 př. n. l., 264 př. n. l., 49 př. n. l., 14 n. l., 313 n. l., 1212 n. l.

5. a) 1470 př. n. l.

b) 570

6. c)

7. a)

Strana 9

3. Pravděpodobně kombinace oteplování klimatu, změn prostředí a lovu člověkem.

Strana 10

1. Člověk se vyvinul v Africe a odtud se postupně rozšířil do dalších světadílů. Nejprve osídlil Asii a Evropu, později Austrálii a nakonec Ameriku. Antarktida byla osídlena až v novověku, a to pouze dočasně.

2. Osídlování světadílů neproběhlo jednorázově, protože lidé se postupně stěhovali za potravou, příznivějším podnebím a lepšími podmínkami k životu.

3. a) Afrika poskytovala vhodné podmínky pro život – teplé klima a dostatek potravy.

b) Klima bylo obecně sušší a chladnější než dnes, ubývalo lesů a rozšiřovaly se savany.

4. Člověk vzpřímený byl vyšší a měl větší mozek. Dokázal lépe vyrábět nástroje a ovládal oheň.

5. Oheň mohl získat například při přírodním požáru a později se naučil oheň sám rozdělovat. Sloužil k ohřevu, vaření potravy, svícení a ochraně před zvířaty.

6. Sloužil k vaření, zahřívání, svícení a ochraně před zvířaty. Večerníček je pohádkově zpracovaný, proto některé situace neodpovídají skutečnému životu pravěkých lidí.

Strana 11

7. Mamut byl vysoký přibližně 3–3,5 m. Byl přibližně 2x vyšší než dnešní dospělý člověk.

8. a) archeologické muzeum Anthropos

Strana 12

9. Dřevěné části zbraní se většinou rozložily, protože dřevo a další organické materiály se v zemi špatně dochovávají. Kamenné části jsou odolnější, proto se zachovaly častěji.

10. Čepel je úzký, ostrý kamenný nástroj. Vyráběla se odštěpováním dlouhých tenkých kousků kamene.

11. Obydlí bylo jednoduché, postavené ze dřeva a větví a pokryté kůžemi zvířat. Mělo tvar chýše nebo stanu.

13. Oheň lze rozdělat třením dřeva o dřevo, třením dřeva o dřevo, pomocí lupy a slunečních paprsků, nebo např. pomocí křesadla.

Strana 13

14. Objevil pravěké jeskynní malby – především malby bizonů, koní, prasat a laní.

15. jeskyně Altamira

16. Převládají zemité barvy, zejména červená, hnědá, žlutá a černá.

17. Nacházela se v Čechách i na Moravě. Lidé vyhledávali místa s dostatkem vody, potravy a zvěře.
18. Je velmi vzácná a křehká, proto je chráněna před poškozením.
19. Uložena v Moravském zemském muzeu v Brně. Stáří 27–29 tisíc let, vyrobena z pálené hlíny, měří přibližně 11 cm, nalezena týmem Karla Absolona.

Strana 14

1. Usedlý způsob života vedl k výraznému růstu počtu obyvatel, protože zemědělství zajistilo stabilnější zdroj potravy a lidé mohli mít více dětí.
2. V pravěku se len využíval k výrobě provazů, textilií a k získávání oleje. Dnes zejména pro výrobu oblečení.
3. Lovci kočovali, živil se lovem. Zemědělci žili usedle, pěstovali plodiny a chovali zvířata. U řek byly dobré podmínky pro zemědělství – dostatek vody a úrodná půda.

Strana 15

4. Podélné nitě (osnova) se proplétají s příčnými nitěmi (útek), čímž vzniká látka.
5. V mladší době kamenné se lidé usadili díky zemědělství a chovu zvířat. Dříve museli kvůli lovu a sběru kočovat. Po usazení se živil hlavně zemědělstvím a chovem.
6. Přebytek potravin umožnil, aby se část lidí nemusela věnovat zemědělství a mohla se specializovat na řemesla.
7. Obilné kaše a chlebové placky.

Strana 16

1. Snazší přeprava těžkých nákladů a výroba hliněných nádob.
2. Ano, např. elektrické kabely, mince, trubky, nádoby.
3. Ruda je hornina ze které se získávají kovy. Např. železná ruda, měděná ruda, zlatonosná ruda.
4. Jařmo je dřevěná součást postroje, pomocí které se zapřahali voli k vozu nebo pluhu.
5. Aby se půda prokypřila a rostliny v ní lépe rostly.

Strana 17

6. Výhody: dobře chránily před chladem a byly snadnější na stavbu. Nevýhody: byly malé, tmavé a méně pohodlné.
7. opevnění (dřevěná palisáda), brány a mosty (vstup a výstup, ohrady (chov zvířat), obydlí
8. Mezopotámie – mezi řekami Eufrat a Tigris, Egypt – kolem řeky Nil, Indie – kolem řeky Indus, Čína – kolem řek Chuang-che a Jang-c'ťiang
9. kolo, pluh, hrnířský kruh, tkalcovský stav, kovové nástroje
10. Prvním kovem byla měď, získávala se z rud tavením, ale byla příliš měkká a málo odolná.
11. Rody rozšiřovaly o nepokrevní členy, rostlo osobní vlastnictví, společnost se začala dělit podle majetku a postavení, rostl význam mužů ve společnosti.

12. Stonehenge je pravěká kamenná stavba v Anglii stará asi 5 000 let, která pravděpodobně sloužila k náboženským a pohřebním obřadům.

Strana 18

1. sochy, zvony, činely, medaile, ložiska a lodní šrouby
2. Při lití na ztracenou formu se voskový model obalil hlinou, vypálil a do vzniklé formy se nalil roztavený bronz.
3. Nejprve se vyrobí náboj a loukotě, vyvrtají se otvory, loukotě se spojí s nábojem a nakonec se nasadí a upevní obruč kola.
4. Loukoťové kolo bylo lehčí a pevnější, takže se s ním dalo rychleji a snadněji jezdit a převážet náklad.

Strana 19

6. Chránili osadu a její obyvatele, bojoval s nepřáteli a účastnili se výprav a lovu.
7. Kovolitec kov roztavoval a odléval do forem, zatímco kovotepec kov opracovával a tvaroval pomocí kladiva.
8. odolnější nástroje a účinnější zbraně – usnadnily práci a vydržely déle, efektivnější zemědělství
9. Platidlo je prostředek používaný k placení při směně zboží. V době bronzové se peníze nepoužívaly. Jako platidlo sloužily například bronzové předměty, zejména sekery a šperky.
10. Lidé uctívali přírodní božstva, protože se báli přírodních sil, kterým nerozuměli. Oběťmi se snažili získat jejich přízeň a ochranu.
11. Hradiště poskytovalo obyvatelům lepší ochranu před nepřáteli a bezpečné místo pro život, obchod a řemesla.

Strana 20

1. Hledali dostupnější a pevnější kov než byl bronz.
2. Železná ruda se spolu s dřevěným uhlím zahřívala v peci, do které se měchy vháněl vzduch. Vzniklé železo se poté vyjmulo a kovářem se z něj odstraňovaly nečistoty.
3. nové využití materiálu – recyklace – šetření přírodních zdrojů, snížení množství odpadu a menší zátěži životního prostředí
4. Koroze – lze jí předcházet nátěrem, pozinkováním nebo jinou povrchovou úpravou.

Strana 21

5. Duhovky – podle pověsti se věřilo, že keltské mince padají z duhy na zem.
6. Zlato se získává z říčního písku pomocí rýžovací pánve. Směs písku a vody se promývá, lehčí materiál odplaví voda a těžké zlaté částice zůstanou na dně pánve.
7. Zlatonosné řeky: Otava, Vltava, Sázava a Blanice.

Strana 22

8. Ne. Obsahovala hodně masa a alkoholu a nebyla dostatečně pestrá.

9. Polybios – řecký historik z 2. století př. n. l., který popsal dějiny Říma a tehdejších národů.

Strana 23

1. Keltské obyvatelstvo se postupně odstěhovalo, část se smísila s Germány a část zanikla.

Strana 24

OPAKOVÁNÍ – PRAVĚK

1. c), e), b), a), d)

2. Podle toho, z čeho lidé vyráběli nástroje.

3. d)

4. A) bronzové meče, B) sekáč a úštěp, C) dřevěný oštěp s kamenným hrotem, D) pěstní klín. První nástroj – sekáč.

5. a) nepravdivé, b) pravdivé, c) pravdivé, d) nepravdivé

6. 1E), 2K), 3H), 4G), 5I), 6J), 7D), 8C), 9B), 10F), 11A)

Strana 25

1. Zemědělství – přebytek potravin – růst sídlišť – vznik měst. Státy vznikaly v oblastech úrodných řek, kde se rozvíjelo zemědělství. Z měst a jejich okolí se postupně vytvořily první státy.

1. (mapa) Řím → Itálie, Řecko → Řecko, Egypt → Egypt, Fénicie → Libanon, část Sýrie a Izraele → Irák, část Sýrie a Turecka, Palestina → Izrael a Palestina, Persie → Írán, Indie → Indie, Pákistán, Bangladéš

Strana 26

2. staroorientální: velké řeky, panovník, půda státu/panovníka, zemědělství, nižší vrstvy + otroci
× antické: moře, různé typy vlády, soukromé vlastnictví půdy, zemědělství + řemesla + obchod, otroci

3. subtropický pás – teplé podnebí a dostatek slunce – vhodné pro pěstování plodin.

4. v mladší době kamenné (neolitu), asi v 6. tisíciletí př. n. l.

5. Stát je organizované společenství lidí na určitém území, které má vlastní vládu a moc.

6. a) přední východ – úrodný půlměsíc, b) povodí řek – Eufrat a Tigris, Nil, Indus a Chuang-che

Strana 27

1. výhody: úrodná půda, dostatek vody, doprava, nebezpečí: záplavy a povodně

2. další státy: Egypt, Persie, Indie, Čína, Palestina, Fénicie, nejbližší Mezopotámii: Palestina a Fénicie

3. Mezopotámie dnes zasahuje hlavně do Iráku, Sýrie, Turecka a Íránu. Hlavní města: Bagdád, Damašek, Ankara, Teherán. Sousední státy: Jordánsko, Saúdská Arábie, Kuvajt a Arménie.

Strana 28

4. Vodu přečerpávali pomocí nádoby zavěšené na páce – využívali jednoduchou páku.

5. Zadržování vody v krajině, budování nádrží a rybníků, šetrné zavlažování a využívání dešťové vody.

6. Protože byly psány na hliněné tabulky, které se snadno rozbily nebo poškodily vlhkostí a záplavami.
7. ropa
8. Otroci neměli svobodu, mohli být prodáváni a kupováni, pracovali v zemědělství, řemeslech i domácnostech, někteří se mohli vykoupit.
9. Moderní otroctví: nucená práce, obchodování s lidmi, dlužní otroctví či nucené sňatky. Porušuje lidská práva, svobodu a důstojnost člověka.

Strana 29

1. Ano, vznikají městské aglomerace – např. Praha a její okolí, Brno a okolí.
2. Rostla hrozba válek, bylo potřeba silné vojsko. Vojevůdci získávali větší moc a vliv kněží slábl.
3. Tvar symbolizoval spojení nebe a země – sloužily jako chrámy. Dříve v Mezopotámii (dnešní Irák).
4. Ano, např. Monako, Singapur a Vatikán.
5. Doba kamenná ve střední Evropě skončila přibližně ve 2. tisíciletí př. n. l. Starověk zde neproběhl, protože se první státní útvary a rozvinutá města objevily až později.

Strana 30

6. Nebylo to správné, lidé nebyli před zákonem rovnoprávní a tresty závisely na společenském postavení.
7. visuté zahrady Semiramidiny (Babylónské zahrady)
8. Jedna z hlavních bran starověkého Babylonu, byla zdobena modrými glazovanými cihlami a reliéfy lvů a bájných zvířat. Rekonstrukce je uložena v muzeu v Berlíně.
9. nepálené cihly: sušené na slunci, méně pevné a odolné, glazované cihly: vypálené, potažené glazurou, pevnější, odolnější a barevně zdobené

Strana 31

11. Epos o Gilgamešovi – hrdinský epos o králi Gilgamešovi a jeho hledání nesmrtelnosti.
12. nevýhoda: těžké a neskladné
13. latinské písmo (latinka)
14. Byl těžký, hůře se s ním otáčelo a jízda byla pomalejší.
15. Umožňovala současně s orbou vysévat semena, což šetřilo čas a práci.

Strana 32

OPAKOVÁNÍ – MEZOPOTÁMIE

1. b)
2. a) – Mezopotámie, Fénicie, Palestina, Egypt, Indie, Čína; b) – Řecko, Řím
3. c)
4. a) hrnčířský kruh, b) papyrus, c) Ašóka

5. c), e)

6. a) Sumerové, b) hliněná tabulka, c) úředník

Strana 33

1. Dnešní státy: Libanon, Sýrie, Izrael a Palestina. Kolonie: Evropa a Afrika. Obchod: s Evropou, Afrikou a Asií.

2. Cedry – jehličnaté stromy. Rostou v oblasti Středomoří a Asie. Cedr má ve znaku Libanon, protože je symbolem jeho přírody a historie.

3. Úbytek kvůli rozsáhlému kácení. Cedrové dřevo se využívalo hlavně na stavbu lodí, domů a chrámů.

4. Ostranky vyhynuly kvůli jejich masovému lovu pro výrobu vzácného purpuru.

Strana 34

6. Fénicie = Libanon (hl. m. Bejrút, náboženství islám/křesťanství); Izrael a Judsko = Izrael (hl. m. Jeruzalém, náboženství judaismus) a Palestina/Západní břeh (hl. m. Ramalláh, náboženství islám); Území Filištinů = Pásmo Gazy (náboženství islám).

7. David byl biblický král, který bojoval s Goliášem. Šalomoun byl Davidův syn.

8. Šalomounské rozhodnutí = moudré a spravedlivé rozhodnutí v obtížné situaci.

9. mono- = jeden, poly- = mnoho, židovské monoteistické – uznává jediného Boha

10. judaismus, křesťanství a islám

11. Izrael a Palestina

Strana 35

12. Bible a Korán

14. Synagoga je židovská modlitebna, která slouží k bohoslužbám.

Strana 36

OPAKOVÁNÍ – FÉNICIE, PALESTINA

1. 1) – i), 2) – b), 3) – d), 4) – h), 5) – c), 6) – e), 7) – a), 8) – g), 9) – f)

2. a) Fénická abeceda, b) Šalomoun, c) král Nabukadnezar II., d) purpur, e) Tóra.

3. Fénicie, Palestina, hláskové, Kartágo, Palestina, Hebrejové, Židé, dvě, Judsko, Izrael, Římané.

Strana 37

1. panovník, vládce

2. Sinuhet. Vysoké postavení, protože mu faraon nechal postavit hrobku.

1. Egypt: Afrika (Sinajská část leží v Asii). Sousedí s Libyí, Súdánem, Izraelem a Palestinou. Nil pramení ve východní Africe a ústí do Středozemního moře. Horní Egypt je na jihu a Dolní na severu, protože Nil teče z jihu na sever – z vyšších oblastí do níže položené delty.

1. zemědělec – oráč pole, řemeslník – sochařství kamenictví, ano – neexistoval rozdíl mezi umělcem a řemeslníkem
2. Výška záplavy Nilu ovlivňovala úrodu. Málo vody znamenalo hlad, přiměřená záplava dobrou úrodu a příliš vysoká záplavy a škody.

Strana 38

1. a) Na vrcholu stál faraon, považovaný za boha, měl nejvyšší moc a rozhodoval o zemi, armádě i náboženství.
b) Ano, mohla (např. Hatšepsut). V ostatních starověkých státech spíše výjimečně.

Strana 39

1. Bronz – slitina mědi a cínu. Železo – kov získávaný z železné rudy tavením. Železo vytěsnilo bronz, protože bylo dostupnější a nástroje z něj byly pevné a odolné.
2. Čtení a psaní nebylo běžné. Umělo je přibližně 5–10 lidí ze 100.
3. Na společenském postavení – čím významnější osoba, tím větší byla zobrazena.
4. Horní Egypt: bílá koruna, Dolní Egypt: červená koruna, sjednocený Egypt: dvojitá červeno-bílá koruna. Koruny symbolizují sjednocení celé země.

Strana 40

5. Džóserova pyramida má 6 stupňů.
6. Je nejdále od fotoaparátu.
8. visuté zahrady Semiramidiny, Artemidin chrám, socha Dia, Mauzoleum v Halikarnassu, Rhodský kolos a maják na ostrově Faru, pyramidy v Gíze
9. dnes Káhira – hlavní město Egypta

Strana 41

10. Hrobky byly často poškozeny kvůli vykrádání cenností.
12. kočky, krokodýli, ibisové, sokoli, býci a šakali
13. Řekové

Strana 42

14. Alexandrie leží na severu Egypta, na pobřeží Středozemního moře, v deltě řeky Nil.
15. Je pojmenována podle Alexandra Velikého – zakladatele Alexandrie. Byla centrem vzdělanosti a vědy. Lze navštívit novou Alexandrijskou knihovnu (postavenou poblíž původní).

Strana 43

1. Malá okna chránila před horkem, sluncem a prachem.
2. Mohly vlastnit a dědit majetek, uzavírat smlouvy a podnikat.
3. Dívky se většinou nevzdělávaly ve škole, ale učily se od matky péči o domácnost. Školu navštěvovali především chlapci z bohatších rodin.

1. Proužky papýru se kladly přes sebe, lisovaly, sušily, slepovaly a svinuly do svitku.

Strana 44

2. aloe, česnek, cibule, máta, opium

3. Symbol znovuzrození a věčného života; jedná se o hovnivála (vrubouna posvátného).

4. Byl součástí pohřebních obřadů a výzdoby, symbolizoval znovuzrození.

5. Sfinga – socha s tělem lva a lidskou hlavou, symbol síly a moudrosti.

Strana 45

OPAKOVÁNÍ – STAROVĚKÝ EGYPT

1. b)

2. c)

3. a)

4. a) faraon, b) sfinga, c) Ramesse II

5. a) ano, b) ne, c) ano, d) ne, e) ano, f) ano

6. 1) f)C, 2) e)D, 3) d)E, 4) c)B, 5) b)F, 6) a)A

Strana 46

1. Buddha, Indie, buddhismus

2. Reinkarnace – převtělování duše zemřelého, po smrti těla se se převtělí a vrátí v nově narozeném jedinci. Vést poctivý život, neškodit druhým, meditovat.

1. Starověká Indie – území dnešní Indie, Pákistánu, Bangladéše, Nepálu, Bhútánu a částečně Afghánistánu, Srí Lanky a Malediv. Indus – pramení v Himálaji a ústí do Arabského moře. Ganga – pramení v Himálaji a ústí do Bengálského zálivu. Indii chrání hory Himaláje a z ostatních stran moře.

2. Monzuny = sezónní větry. V létě přinášejí vlhký vzduch a srážky z oceánu, v zimě z pevniny sucho.

1. Slon indický – menší než slon africký, má menší uši. Ohrožen kvůli pytláctví.

Strana 47

1. reinkarnace – víra v znovuzrození duše v novém těle po smrti

2. kráva

3. O mudrci Bidpajovi a jeho zvířátkách

Strana 48

1. Konfucius – čínský filozof a učitel, zakladatel konfucianismu

2. Výrok zdůrazňuje, že člověk má více jednat než mluvit.

1. Na východě Asie, kolem řek Chuang-che a Jang-c'-ťiang, chránily ji hory, pouště a moře.

2. Mongolsko, Rusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Afghánistán, Pákistán, Indie, Nepál, Bhútán, Myanmar, Laos a Vietnam. Rozlohou 3. největší stát světa, počtem obyvatel 2. nejlidnatější stát světa.

1. dopady změny toku: ztráta domovů a úrody (hladomor), vynucená migrace obyvatelstva, zničení zavlažovacích systémů

2. housenka, kukla, dospělý motýl

Strana 49

1. Název pochází od názvu státu a dynastie Čchin (Qin), která sjednotila Čínu.

Strana 50

OPAKOVÁNÍ – STAROVĚKÁ INDIE A ČÍNA

1. 1) g), 2) f), 3) a), 4) b), 5) c), 6) d), 7) e)

2. a) Asie. Poloostrov Přední Indie. Východní Asie. b) Hinduismus, buddhismus. c) Ašóka – vláda bez násilí, budoval nemocnice, hloubil studny. d) papír, knihtisk, výroba porcelánu a přírodního hedvábí, brýle, střelný prach, kompas, sluneční a vodní hodiny, koňský postroj. e) počítali s nulou, vypočítali Ludolfovo číslo, vytvořili číslice.

3. a) Ašóka (C), b) kukla bource morušového (A), c) Siddhártha Gautama, Buddha (D), d) kompas (B)

Strana 51

1. Chránily je před útoky okolních států hory a moře. Attika – Athény; Peloponés – Sparta.

2. Albánie, Severní Makedonie, Bulharsko, Turecko

Strana 52

1. Úbytek lesů způsobilo kácení kvůli zemědělství, stavbě lodí a domů, získávání paliva a pastvě.

2. Holé svahy způsobují erozi půdy, sesuvy půdy a zvyšují riziko povodní.

3. Úbytek lesů v ČR byl kvůli kůrovcové kalamitě a suchu. Bránit se lze výsadbou odolnějších a druhově pestřejších porostů.

1. Byla poháněna větrem pomocí plachet, v bezvětří vesly.

2. ano

Strana 53

1. a) Théseus, b) Mínós, c) Mínotaurus, d) Ariadna

1. Théseova cesta: Athény → Kréta, dopravní prostředek: loď, Kréta dnes patří: Řecku, leží ve Středozemním Moři jižně od pevninského Řecka

2. býk – symbol síly, plodnosti a úrody

3. Ariadnina nit – pomůcka, která pomůže najít cestu z obtížné situace. Minotaurus – bytost s lidským tělem a býčí hlavou, živil se lidmi, byl uvězněn v labyrintu. Labyrint – složité bludiště. Knóssos – palác měl složitý půdorys s mnoha místnostmi a chodbami, mohl být předlohou pro báji o labyrintu.

4. Santorini

Strana 54

1. Řecko leží v subtropickém podnebném pásu. Má teplá, suchá léta a mírné, deštivé zimy. Daří se zde olivovníkům, citrusům, vinné révě a fíkovníkům.
2. Mykény leží na severovýchodě Peloponéskeho poloostrova. Další města – Tiryns, Pylos, Théby a Orchomenos. Nacházela se především na Peloponéske poloostrově a pevninském Řecku.
3. Byli to obři s jedním okem uprostřed čela, měli postavit mohutné hradby.
4. Polyfémos byl jednooký kyklop, zabil ho jeho bratr Odysseus se svými druhy, vypíchli mu oko.

Strana 55

1. Bohové a lidé společně, trvala 10 let.
2. Venuše byla římská bohyně lásky, krásy a plodnosti – římský protějšek řecké bohyně Afrodity.
1. Achillova pata, podle báje byl Achilles zranitelný právě na patě.
2. Achillova pata = slabé, zranitelné místo člověka.
3. Danajové. Danajský dar = dar, který se tváří jako výhodný, ale ve skutečnosti není.
4. Ano, domnívají se, že na území Turecka u Hisarliku. Výzkumy její polohu potvrzují.

Strana 56

5. pohoří na severu Řecka, nedaleko pobřeží Egejského moře
6. Sirény – mytologické bytosti, lákaly námořníky svým zpěvem do záhuby. Dnes varovné signály.
7. Manželka Odyssea, proslulá svou věrností, oddalovala sňatek (čekala na návrat Odyssea).

Strana 57

1. b)
2. Starověké Řecko: občané byli hlavně svobodní dospělí muži, kteří měli právo účastnit se správy obce. Dnes: občanem ČR je osoba s českým státním občanstvím. Dříve byla občanská práva omezena na část obyvatel.
3. archaický – zastaralý, např. archaické slovo – dnes nepoužívané slovo.
4. Společná hrozba, především útoky nepřátel, a potřeba vzájemné pomoci.

Strana 58

4. Činnost státu, při které státní úřady a orgány zajišťují chod státu a vykonávají zákony.
5. Neplnoprávní a nesvobodní obyvatelé – neměli občanská práva a neměli povinnost ani právo hájit obec. Muži a ženy – ženy neměly politická práva a nemohly se účastnit veřejného života. Muži měli větší práva a svobody.
6. Je to způsob vlády, v němž se občané podílejí na řízení státu, především prostřednictvím voleb.
7. 18 a 21 let
1. Řecké kolonie na území - Turecka, Itálie, Francie, Španělska, Ukrajiny, Rumunska, Bulharska.

2. Přinášely mateřským městským státům suroviny, nové trhy a umožňovaly rozvoj obchodu.
3. Ano. Levné obilí z kolonií snižovalo ceny, zemědělci měli problém konkurovat s cenou úrody.
4. Bylo pod širým nebem, mělo polokruhovitě hlediště, jeviště a kruhový prostor pro sbor.
5. Milétos se dnes nachází v Turecku.

Strana 59

1. Athény ležely v oblasti Attiky na jihovýchodě Řecka, u pobřeží Egejského moře.
2. Akros = vysoký, polis = město. Můžeme tam vidět pozůstatky chrámů, především Parthenón.
3. Občané se přímo účastnili rozhodování a hlasovali o důležitých otázkách. Nedostatek: politická práva měli pouze plnoprávní občané – svobodní muži, ne ženy, otroci a cizinci.
4. Emancipace – proces zrovnoprávnění a získávání stejných práv a svobod.
5. Parlament ČR – Poslanecká sněmovna a Senát. Musí být vyhlášen ve Sbírce zákonů, aby platil.
6. V ČR převažuje zastupitelská demokracie. Prvky přímé demokracie se objevují např. v místních referendech, ale na celostátní úrovni občané běžně nerozhodují přímo.

Strana 60

7. Prohluboval rozdíly mezi bohatými a chudými a mohl vést k povstání a občanské válce
8. Placené úřady umožnily účastnit se veřejného života i chudším občanům, kteří si nemohli dovolit nepracovat. Tím se rozšířila účast občanů na demokracii.
9. Podporuje rozvoj společnosti. Bezplatné vzdělání umožňuje studovat i lidem z chudších rodin.
10. a) ochrana demokracie × možnost nespravedlnosti, b) ano, c) ne, mohl by být nespravedlivý

Strana 61

1. Pro: kázeň, fyzická zdatnost, odolnost, připravenost bránit vlast. Proti: žádná osobní svoboda, život podřízený státu, omezení vlastního rozhodování.
1. Kvůli ochraně před nepřáteli a před povstáním nesvobodných obyvatel Sparty.
2. Chovali se krutě, upřednostňovali zdravé a silné jedince – potřebovali silné vojáky.
3. Od 7 let tvrdá vojenská výchova, důraz na disciplínu, odolnost a boj, málo jídla.
4. Byli spoře oblečení a málo jedli, aby si zvykli na hlad, chlad a nepohodlí. Ano byli trestáni.
5. Athény – demokracie, vzdělání, umění a obchod; Sparta – vojenský stát, disciplína, zemědělství a tvrdá výchova.

Strana 62

1. Bitva u Thermopyl. Řecký bojovník měl prilbu, brnění, velký kulatý štít, kopí a meč.
1. Milétos – dnes území Turecka
2. Athéňané zaútočili na Peršany během běhu v sevřené falanze, čímž překvapili Peršany, kteří nečekali tak rychlý útok.

3. Emil zátopek v roce 1952

Strana 63

4. Epitaf u Thermopyl – na počest 300 Sparťanů padlých v bitvě. Lakedaimonští = Sparťané. Zákony = povinnost bránit Spartu a neustoupit z boje. Efialtés prozradil Peršanům cestu kolem průsmyku, a proto se stal symbolem zrádce.

5. Marathon, Thermopyly, Salamáina a Plataje

Strana 64

1. Společná obrana, větší vojenská síla a vzájemná pomoc při útoku.

2. Finanční prostředky byly využity na stavbu a výzdobu Athén (např. Akropole) a na vybudování loďstva. Jejich jednání posílilo moc Athén a vyvolalo nespokojenost spojenců.

Strana 65

1. Řecko-perské války – Řekové se semkli proti společnému nepříteli, Persii. Peloponéská válka – Řekové bojovali mezi sebou a válka vedla k vyčerpání a oslabení Řecka.

2. Společně jsou státy silnější a lépe se ubrání nepříteli. Řecké státy se spojily proti Persii a společně ji porazily.

3. „Když se dva perou, třetí se směje.“

4. zbroj: přilba, pancíř, chrániče holení a štít, zbraně: kopí a meč

Strana 66

1. Filipiky – útočné řeči proti Filipovi II. Makedonskému. Proslavil se jimi Démosthenés.

2. Filip II si vážil řecké vzdělanosti – za učitele svého syna Alexandra vybral řeckého filozofa Aristotela.

3. „Kořeny vzdělání jsou hořké, ale plody sladké.“ – vzdělávání může být náročné, ale přináší užitek.

4. a) měl zajistit vládu nad Asií; Alexandr Makedonský ho rozťal mečem, b) odvaha, rozhodnost a důvtip, c) vyřešit složitý problém jednoduchým a rozhodným způsobem, d) v dnešním Turecku

5. Palác vypálil jako pomstu za vypálení Athén Peršany; obyvatele nechal pobít nebo zotročit. Dareios III. byl při útěku zavražděn vlastním vojevůdcem Béssem.

Strana 67

6. Součástí říše byly části Řecka, Turecka, Egypta, Sýrie, Iráku, Íránu, Afghánistánu, Pákistánu a dalších států střední Asie. Nejčastěji se objevuje Alexandrie – Alexandr jich založil mnoho a pojmenoval je po sobě.

8. Alexandr respektoval místní obyvatele a jejich zvyklosti, což mu usnadňovalo správu říše. Řeckou kulturu šířil, aby propojil a sjednotil svou říši.

9. Pompejův sloup, Serapeum, katakomby Kom el-Šukáfa, římské divadlo a pevnost Kájtábaj

10. Filip II – vybudoval silnou armádu a ovládl většinu Řecka. Alexandr Makedonský – pokračoval v jeho díle a dobyl Perskou říši až k Indii.

Strana 68

1. ve Středomoří – silné zdi, menší okna, světlé fasády a ploché nebo nízké střechy, v ČR běžnější větší okna a šikmé střechy – dáno odlišným podnebím
2. Hostiny (symposia) – muži jedli vleže na lehátkách, pili víno ředěné vodou, hráli hry, poslouchali hudbu a diskutovali. Od dnešních hostin se lišily hlavně přítomností převážně mužských hostů, stolováním vleže a společným pitím vína.

Strana 69

3. starověké Řecko: ženy měly omezená práva, nemohly volit ani se účastnit politiky a většinou pečovaly o domácnost, dnes: ženy a muži mají stejná politická a občanská práva
4. Stále existují státy, kde dívky nemají přístup ke vzdělání.

Strana 70

1. Artemidin chrám byl zasvěcen bohyni Artemidě a stál v Efesu v Malé Asii.
2. ČR: Národní muzeum v Praze, svět: Kapitol ve Washingtonu, Britské muzeum v Londýně, prvky: sloupy, trojúhelníkový štít, symetrie a mohutné schodiště

Strana 71

1. Hippokratova přísaha je soubor zásad, které vyjadřují povinnosti a etické zásady lékařů vůči pacientům. Je důležitá jako základ lékařské etiky.
2. psaní, čtení
3. abeceda podle prvních řeckých písmen alfa a beta; abeceda podle prvních českých písmen a, b, c

Strana 72 a 73

OPAKOVÁNÍ – STAROVĚKÉ ŘECKO

1. c), e), a), d), f), b)
2. a) ne, b) ano, c) ano, d) ano, e) ne
3. minojská civilizace – A), C); mykénská civilizace – B)
4. a) Apollon, b) Athéna, c) Poseidon
5. b)
6. městský stát Athény – přímá demokracie – centrum východní části Středomoří
městský stát Sparta – přísný vojenský výcvik – v čele státu dva králové
eposy – Ilias a Odyssea – básník Homér
Perikles – výstavba na pahorku Akropolis – přístup k úřadům i pro nemajetné
zakládání nových osad – velká řecká kolonizace – krize zemědělství v Řecku
7. a) ne, b) ano, c) ne, d) ano, c) ano
8. a) Mykény, b) „temné období Řecka“, c) trojská válka

9. A) malířství – malovaná keramika, B) divadlo – masky, C) sport a hry – socha sportovce, D) sochařství – socha

řeckého boha, E) architektura – chrám

Strana 74

1. Apeninský poloostrov. Itálie.

2. Mírné podnebí, snadná přístupnost ke všem národům, splavné pobřeží, příznivý směr větrů, pomezí mezi Východem a Západem.

1. Poloostrov připomíná botu. Řím leží ve střední části, protéká jím Tibera. Na severu se nachází Pádská nížina, pojmenovaná podle řeky Pádu.

2. Chránily ho Alpy, Apeniny a moře. Sousedi: dnešní Francie, Švýcarska, Rakouska a Slovinska.

3. V okolí Říma se nachází sopka Colli Albani, poslední erupce asi před 36 000 lety.

4. Středomořské podnebí – horká suchá léta, mírné deštivé zimy. Olivy, vinná réva, citrusy a obilí.

Strana 75

5. Evropa, Asie, Afrika

Strana 76

1. na straně Trojanů, po pádu Troje uprchl, na Apeninském poloostrově založil město Lavinium, dvojčata Romulus a Remus

2. Nový dobyvatel se chtěl zbavit potomků svrženého rodu – v košíku je nechal vhodit do Tibery. Vlčice, pastýři, Romulus a Remus.

3. Roma, po Romulovi, Řím

1. lékařství, biologie, právo, církev

2. a) přejatá slova: akce, škola, kultura, republika, centrum, jazyky: italština, francouzština, španělština, portugalština, rumunština, b) Latinové, Etruskové, Samnité, Umbrové a Řekové, název Itálie pravděpodobně pochází z oského Víteliú – „země telat“

Strana 77

3. Tyrhénské moře

4. Zbavili se stojaté vody a tím snížili riziko malárie a dalších nemocí.

5. Jednalo se o rovné stupně podepřené kamennými zídками, výhodou bylo více obdělávatelné půdy, zadržování vody a omezení eroze půdy.

6. písmo ano, jazyk jen částečně

9. Řím: patricijové, plebejové, otroci, Řecko: občané, cizinci a otroci; ženy neměly občanská práva

10. Nebyla spravedlivá – lidé neměli stejná práva a společenské postavení záviselo na původu.

11. Ano, plebejové usilovali o větší práva a rovnost s patriciji.

Strana 78

1. SPQR = *Senatus Populusque Romanus* = Senát a lid římský
2. Z latinského slova *senex* = „stařec, starý muž“.
3. Bránili zneužití moci – každý konzul mohl vetovat rozhodnutí druhého.
4. chrámy, baziliky, úřady, řečnická tribuna a další veřejné stavby

Strana 79

5. prezident republiky, poslanecká sněmovna ho může přehlasovat nejméně 101 hlasy
6. sochařské zobrazení hlavy, krku, ramen a části hrudi
7. Ano, bránilo se soustředění a zneužití moci. Úředníci nebyli placení – úřady byly čestné.
8. v Babylonii – král Chammurapi

Strana 80

1. „Galové“
3. Římané uzavírali spojenecké smlouvy, aby získali spojence, vojáky a upevnili svou moc.
4. přilba, pancíř, štít, meč, kopí, dýka
5. Keltové: ovládali hlavně severní Itálii (Pádskou nížinu), Kartágo: v severní Africe, na pobřeží Středozemního moře, dnešní Tunisko
6. kvůli dobré poloze u Středozemního moře, ano konkurovali

Strana 81

1. Punové podle jejich fénického původu
2. na Sicílii, Sardinii a Korsice a v Hispánii, dnes patří Itálii a Španělsku
3. Pyrenejský poloostrov – dnes Španělsko, Portugalsko a část Francie
4. Měli zastrašit římské vojáky a narušit jejich bojovou formaci.

Strana 82

5. Římané se nevzdali, posílili vojsko a nakonec porazili Hannibala v bitvě u Zamy.
6. Může tak ochromit vládu a získat kontrolu nad celým státem.
7. výhody: zastrašení nepřítele a narušení jeho formace, nevýhody: byli nároční na zásobování a mohli se splášt a ohrozit vlastní vojsko. Válku výrazně nerozhodli
8. Bitva u Trasimenského jezera – porážka římanů v pasti u jezera, Masakr u Kann - obkličovací taktikou zmasakroval desítky tisíc římských vojáků, Řím nakonec nedobyl pro nedostatek obléhací techniky, konečná porážka Hannibala u Zamy (202 př. n. l.).
9. Kartágo ztratilo Hispánii a další území mimo Afriku, muselo odevzdat většinu loďstva a platit vysoké válečné náhrady.
10. Řím chtěl omezit moc Kartága a zabránit mu v obnovení silné armády.

11. a) past a obklíčení, b) vyhýbání se přímému střetu s Hanibalem, narušení zásobování jeho armády, c) Scipio Africanus

Strana 83

12. Sicílie, Sardinie, Korsika, Hispánie a území v severní Africe

13. Pyrenejský poloostrov, Apeninský poloostrov, Balkánský poloostrov

14. 149–146 př. n. l.; 3 roky obléhání a dobytí a zničení Kartága Římany, stalo se římskou provincií

15. zotročili je a prodávali do otroctví, bylo to běžné

16. aby půda nebyla znovu osídlena a obdělávána

Strana 84

1. co nejméně kupovat a co nejvíce prodávat

2. vinná réva

1. římscí politici prosazující reformy ve prospěch chudých občanů, především rozdělení půdy, levnější obilí a větší politická práva

Strana 85

3. gladius – meč, gladiátor – bojovník s mečem

4. v boji a zacházení se zbraněmi (meč, kopí, trojzubec a síť), hry se konaly v amfiteátrech

5. jeden z nich má meč a štít, druhý trojzubec a síť

6. Spartakus s dalšími uprchli z gladiátorské školy uspořádali největší povstání otroků v Římě, nakonec bylo poraženo římským vojskem a tisíce zajatců byly ukřižovány podél Via Appia. Spartakus v bitvě padl.

7. různé národy a jazyky, odlišné zájmy a cíle, chybějící pevné vedení a spory mezi skupinami

8. Spartakus (Howard Fast), Spartakus (Raffaello Giovagnoli), film Spartacus (1960) a seriál Spartacus: Blood and Sand (2010).

9. výstraha pro ostatní otroky, odrazení od dalších povstání, ponížení a zastrašení

Strana 86

10. mocenské spory

11. Francie (částečně zasahovala i do Belgie, Nizozemska, Švýcarska a severní Itálie)

12. potlačil Spartakovo povstání

13. triumf – vítězství, slavnostní průvod po vítězství ve válce

14. porušení principů republiky: doživotní a neomezená moc v rukou jednoho člověka, diktátor ohrožuje svobodu a demokracii

Strana 87

15. Podpora provincií zajišťovala Římu jejich věrnost, klid a pravidelné odvádění daní.

16. „I ty, Brute?“ – vyjádřil překvapení a zklamání, že ho zradil jeho blízký přítel Brutus.
17. „Kostky jsou vrženy.“ „Přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem.“ „I ty, Brute?“
18. a) odvážný, ambiciózní a cílevědomý, b) byli potrestáni a ztratili politický vliv, c) nevstoupil do Říma s armádou, aby neporušil zákony republiky
19. epilepsie, při záchvatu chráníme postiženého před zraněním, nic mu nevkládáme do úst a po záchvatu ho uložíme do stabilizované polohy

Strana 88

OPAKOVÁNÍ – ŘÍM KRÁLOVSTVÍM, ŘÍM REPUBLIKOU

1. Etruskové – první vyspělý národ na Apeninském poloostrově – vládli Římu asi 100 let
plebejové – tribuni lidu – právo veta
Spartakus – gladiátor – povstání otroků
Hannibal – kartaginský vojevůdce – punské války
Gaius Julius Caesar – správce Galie, římský vládce – zavražděn senátory
2. a) patricijové, b) plebejové, c) konzulové, d) Kartágo, e) Gaius Julius Caesar, f) Octavianus Augustus
3. Romulus, Remus. Tiberou, Latinové. Etruskové. Republikou. Konzulové. Senát. Lidových shromážděních.
Gaius Julius Caesar. Zavražděn senátory.
4. a) – D), b) – E), c) – G), d) – F), e) – C), f) – A), g) – B)

Strana 89

1. bohyně umění a věd, dnes zdroj inspirace, Kleió (latinsky Clio) – múza dějepisu/historie, Kalliopé (latinsky Calliope) – múza epického básnictví a vyprávění
2. dostal inspiraci, napadl ho tvůrčí nápad
3. republika – moc měli volení úředníci a senát, císařství – nejvyšší moc soustředil císař
4. klady: nastolil mír, stabilizoval říši, podporoval umění a kulturu, zápory: omezil republiku a soustředil moc do svých rukou, posílil císařskou vládu
5. ne – neomezená moc může vést ke zneužití moci, nespravedlnosti a útlaču
6. Belgie, Lucembursko, Nizozemsko, Německo, Francie, Monako, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Itálie, San Marino, Vatikán, Rakousko, Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Severní Makedonie, Albánie, Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Španělsko a Portugalsko

Strana 90

1. jmenování císařem – úředníky vybírá císař, mají jeho důvěru a jsou mu podřízeni, volba lidovým shromážděním – úředníky volí občané, kteří tak mohou ovlivnit, kdo je bude zastupovat
2. odmítali uctívat císaře jako Boha, chtěl na ně svalit vinu za požár Říma
3. Náboženská nesnášenlivost vede k pronásledování, diskriminaci, násilí a konfliktům mezi lidmi.

5. Vánoce – narození Ježíše; Velikonoce – jeho ukřižování a zmrtvýchvstání

6. tehdy – výsměch Ježíšovi jako „králi Židů“ a symbol jeho ponížení a utrpení., dnes – symbol Ježíšova utrpení, oběti a vykoupení lidstva.

7. judaismus – víra v jednoho Boha (monoteismus). Ostatní starověké národy většinou věřily v mnoho bohů (polyteismus).

Strana 91

8. největší římský amfiteátr, postaven v 1. století n. l.; konaly se zde gladiátorské zápasy a zápasy se zvířaty, pojalo desítky tisíc diváků, další památky: Pantheon, Forum Romanum, Pompeje a Herculaneum – všechny ze starověku

9. sopka – místo na povrchu Země, kterým vystupuje magma, popel a plyny, nejznámější: Vesuv a Etna.

10. Tambora (1815) – desítky tisíc obětí, hladomor a ochlazení klimatu; Krakatoa (1883) – asi 36 000 obětí, hlavně kvůli tsunami. Erupce nelze přesně předpovědět, ale sledováním sopek lze včas varovat a omezit škody (evakuace, evakuační plány).

11. Ano, jejich popel vytváří úrodnou půdu, poskytují nerostné suroviny a geotermální energii.

12. např. Velká čínská zeď – chránila Čínu před nájezdy kočovných kmenů; Hadriánův val – chránil římskou Británii před kmeny ze severu Británie

Strana 92

1. schopného odborníka – má potřebné znalosti a zkušenosti a může firmu vést efektivněji

2. schopní císaři, kteří si vybírali schopné nástupce, udržovali mír a stabilitu a podporovali obchod a hospodářství

4. aby získal jejich podporu a posílil svou oblibu; pro stát to znamenalo menší chudobu a více dětí schopných později sloužit říši

5. Státy s opevněnou hranicí (Limes) Velká Británie, Německo, Rakousko, Slovensko, Maďarsko, Srbsko, Rumunsko, Bulharsko, Turecko, Sýrie, součást říše za Traiana: Velká Británie, Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Belgie, Nizozemsko, Německo, Švýcarsko, Rakousko, státy bývalé Jugoslávie, Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Ukrajina.

Strana 93

6. ano – autor zdůrazňuje věrnost, čest, čestnost a odmítání přetvářky a nenávisti

7. Originál sochy je v Kapitolských muzeích (Musei Capitolini) v Římě. Na náměstí Piazza del Campidoglio je dnes její kopie.

8. povodně, tornádo, vichřice, sucho a lesní požáry, dopady lze omezit prevencí, varovnými systémy, protipovodňovými opatřeními, evakuací a šetrným hospodařením s vodou

9. tři hlavní příčiny: vnitřní politická nestabilita, hospodářské problémy a oslabení armády spojené s nájezdy barbarů.

10. Stopy římských legií: nejvýznamnější nálezy jsou na jižní Moravě, zejména u Mušova (Hradisko), Ivani, Drnholce, Přibic, Olomouce, Hulína-Pravčic a Jevíčka.

11. Marcus Aurelius měl výborné vzdělání, byl pilný, skromný a zajímal se o filozofii. Císař Hadrianus si ho oblíbil a Antoninus Pius ho adoptoval jako svého nástupce.

Strana 94

1. kvůli vnitřním sporům, slabé vládě, hospodářským problémům, přílišné rozloze a útokům nepřátel, příklady: Římská říše, Říše Alexandra Velikého, Byzantská říše, Osmanská říše, Rakousko-Uhersko a Sovětský svaz

2. výhody: obohacení kultury, nové pracovní síly a zkušenosti, problémy: jazyková bariéra, kulturní rozdíly a možné napětí ve společnosti, k začlenění pomáhá znalost jazyka, práce, vzdělání a respekt k zákonům a místním zvyklostem

3. spíše ne – rodiče mohou radit a stát může vytvářet podmínky, ale mladý člověk by si měl povolání zvolit podle svých schopností, zájmů a představ o budoucnosti

4. Konstantin I. povolil křesťanství, aby ukončil pronásledování křesťanů, získal jejich podporu a posílil jednotu říše.

Strana 95

6. Západořímská: hl. m. Řím; státy: Velká Británie, Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Belgie, Švýcarsko, Rakousko, část Balkánu, severozápadní Afrika. Východořímská: hl. m. Konstantinopol; státy: Řecko, Albánie, Bulharsko, Srbsko, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko, Egypt, Libye. Rozloha: Rozlohou byly obě říše přibližně stejné.

7. Konstantinopol = Cařihrad (dnes Istanbul)

8. Turecko

9. Přelidnění vede k nedostatku potravin, vody a bydlení, přetížení měst, znečištění atd.

11. Kočovné kmeny spojoval společný původ, jazyk, způsob života, výhody: volný pohyb a využívání pastvin, nevýhoda: nejistý život a závislost na přírodě, usedlý život – výhody: stabilita a rozvoj zemědělství, nevýhoda: závislost na úrodě, místo se hůře opouští

12. germánský kmen, který se v 5. století dostal do severní Afriky a založil zde říši, dnes je vandal člověk, který úmyslně poškozuje majetek, označení vzniklo podle pověsti o Vandalech jako ničiteli Říma

Strana 96

1. Římské vily byly velká a luxusní sídla s mnoha místnostmi, zahradami a často i hospodářským zázemím. Současné rodinné domy jsou většinou menší a slouží především k bydlení.

2. šetří pitnou vodu a pomáhá při suchu., využívá se k zalévání, splachování WC, praní a mytí

4. od 18ti let, výjimečně od 16ti s povolením

5. otroci pracovali v zemědělství, domácnostech, dolech, řemeslech a na stavbách, někteří také jako gladiátoři

Strana 97

6. Vzdělávat se mohli především chlapci z bohatších rodin, dívky a chudí měli omezený přístup ke vzdělání. Dnes by měl mít ke vzdělání přístup každý, protože podporuje rozvoj schopností a dává lidem větší životní možnosti.

1. Jupiter – Zeus, Juno – Héra, Neptun – Poseidón, Mars – Árés, Venuše – Afrodité, Minerva – Athéna, Merkur – Hermés, Diana – Artemis, Vulkán – Héfaistos, Ceres – Démétér, Pluto – Hádes
2. převážně podle bohů a bohyň římské mytologie
3. zlepšuje dopravu, komunikaci a dostupnost služeb, podporuje ekonomiku, zaměstnanost a zvyšuje kvalitu života obyvatel
4. voda byla vedena v horní části akvaduktu v kamenném korytě; spodní část s oblouky sloužila jako most, který nesl vodní koryto a překonával údolí či řeku

Strana 98

1. Senát má 81 členů, sídlí na Malé Straně v Praze, projednává a schvaluje zákony, může navrhnout zákony, schvaluje ústavní a volební zákony a ratifikaci některých mezinárodních smluv.
2. „Přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem.“ (Caesar) a „Dějiny jsou učitelkou života.“ (Cicero)

Strana 99

OPAKOVÁNÍ – STAROVĚKÝ ŘÍM

1. a) Ježíš z Nazaretu, b) Octavianus Augustus, c) Pompeje a Herculaneum, d) Marcus Aurelius, e) Koloseum
2. Císařství. Nero. Křesťanství. Křesťanské. Východořímskou, západořímskou. Stěhování národů. Germánů.
Západořímské. Zanikla.
3. a) Marcus Aurelius (D), b) Traianus (E), c) Octavianus (C), d) Ježíš Kristus (A), e) Diocletianus (B), f) Konstantin I. (F)

Strana 100,101

ZÁVĚREČNÉ OPAKOVÁNÍ

A. PRAVĚK

- 100/1 b)
- 100/2 b)
- 100/3 b)
- 100/4 d)
- 100/5 c)
- 100/6 a)
- 100/7 b)
- 100/8 b)
- 100/9 c)
- 100/10 c)
- 100/11 a)

100/12 b)

B. STAROVĚK – STAROORIENTÁLNÍ STÁTY

101/1 b)

101/2 b)

101/3 c)

101/4 c)

101/5 a)

101/6 d)

101/7 b)

101/8 a)

101/9 c)

101/10 c)

102/11 d)

102/12 c)

102/13 c)

102/14 b)

102/15 d)

102/16 b)

102/17 b)

102/18 b)

102/19 d)

102/20 c)

102/21 a)

102/22 d)

102/23 c)

Strana 102,103,104,105

C. STAROVĚK – ANTICKÉ STÁTY

103/1 c)

103/2 c)

103/3 a)

103/4 d)

103/5 a)

103/6 a), d)
103/7 c)
103/8 b)
103/9 d)
103/10 b)
104/11 a)
104/12 c)
104/13 c)
104/14 b)
104/15 b)
104/16 b)
104/17 a)
104/18 c)
104/19 d)
104/20 b)
105/21 b)
105/22 c)
105/23 d)
105/24 a)
105/25 a)
105/26 b)
105/27 b) d)
105/28 a)
105/29 d)
105/30 b)
105/31 b), e), f),